

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Dvořáka a soudců Aleše Korejtky a Petry Venclové ve věci

žalobkyně: **B. Ž. (rodné příjmení D.),**
zastoupená soudem ustanoveným zástupcem
Dobromilou Markovou, advokátkou,
sídlem Bratranců Veverkových 2675, 530 02 Pardubice-Zelené Předměstí,

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,**
se sídlem Na Poříčním Právu 376/1, 128 01 Praha 2,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2020, č. j. MPSV-2020/17240-919,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Soud přiznává Dobromile Markové, advokátce, sídlem Bratranců Veverkových 2675, 530 02 Pardubice, za výkon funkce ustanoveného zástupce žalobkyně

odměnu advokáta ve výši 4.000 Kč a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 1.200 Kč.

Odůvodnění:

1. Na základě rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Pardubicích ze dne 14. 7. 2017, č. j. 15171/2017/PAA, ve spojení s rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 23. 2. 2018, č. j. MPSV-2018/38090-919, byl žalobkyni vyplácen příspěvek na péči ve výši 4.400 Kč měsíčně od srpna 2017, neboť dle správních orgánů žalobkyně není schopna zvládat šest základních životních potřeb (mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, osobní aktivity, péče o domácnost) posuzované podle § 9 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“), a je podle § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách považována za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby v stupni II (středně těžká závislost). Správní orgány současně konstatovaly, že pokud v minulosti posudkový lékař na základě zmínky v záznamu ze sociálního šetření, že žalobkyně občas s někým cvičí (rehabilituje), dospěl k závěru, že žalobkyně nezvládá též základní životní potřebu péče o zdraví, jednalo se o posudkový omyl, neboť žalobkyně nemá a neměla indikovanou žádnou trvalou léčbu a nepravdělnou rehabilitaci nelze hodnotit jako každodenní činnost. To, že se žalobkyně k rehabilitaci či k lékaři sama nedopraví a vozí ji druhá osoba autem, je zohledněno při posuzování zvládání základní životní potřeby mobilita.
2. Žalobkyně závěry správních orgánů akceptovala a proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 23. 2. 2018, č. j. MPSV-2018/38090-919, správní žalobu nepodala.
3. Dne 17. 12. 2018 žalobkyně požádala o změnu výše příspěvku na péči (o zvýšení příspěvku) s odůvodněním, že došlo „ke zhoršení zdravotního stavu“. Lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Pardubice a posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí dospěli k závěru, že zdravotní stav žalobkyně se závažně nezhoršil a žalobkyně není nadále schopna zvládat „pouze“ šest základních životních potřeb (mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, osobní aktivity, péče o domácnost), a proto správní orgány žádost žalobkyně o změnu výše příspěvku rozhodnutím Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Pardubicích ze dne 18. 4. 2019, č. j. 11725/2019/PAA, ve spojení s rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 27. 1. 2020, č. j. MPSV-2020/17240-919, zamítly.
4. Proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 27. 1. 2020, č. j. MPSV-2020/17240-919, podala žalobkyně žalobu, v níž zdůraznila, že dne ... porodila dceru L., dne ... syna F. a dne ... se vdala, v důsledku čehož se jí „zlepšila psychika“, její „zdravotní stav se fakticky nezlepšil, naopak zhoršuje se“. Dále žalobkyně v rozporu s tím, co uvedla při sociálním šetření dne 14. 1. 2019, v žalobě namítla, že nezvládá ani základní životní potřebu komunikace („není schopna řádné komunikace“, „vytūkává na počítači jen pomalu jedním prstem“), základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby („manžel ji musí po výkonu potřeby očistit“, „na mísu ji musí přemístit manžel“, „nezvládne si sama zavést

hygienické pomůcky při menstruaci“) a základní životní potřebu péče o zdraví (sama si nevezme léky). Fakticky je žalobkyně „schopna pouze orientace“. Žalobkyně v této souvislosti vytýká správním orgánům, že sociální šetření nebylo provedeno řádně. Žalobkyně též spatřuje vadu v tom, že „nebyla na žádné jednání přizvána, pokud případně ano, tak způsobem, kterému neporozuměla“. Žalobkyně je přesvědčena, že „jí dávky byly sníženy proto, že porodila dvě děti“, nikde přitom nebylo uvedeno, v „čem se její zdravotní stav zlepšil“ a proč „jí byl snížen stupeň závislosti na druhé osobě o jeden stupeň“. Žalobkyně se z výše uvedených důvodů domnívá, že by žalobou napadené rozhodnutí mělo být zrušeno a věc by měla být žalovanému vrácena k dalšímu řízení.

5. Po uplynutí lhůty pro podání žaloby žalobkyně požádala o ustanovení zástupce (5. 5. 2020). Soud její žádosti vyhověl a žalobkyně následně po uplynutí lhůty pro podání žaloby (dle § 71 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále též „s. ř. s.“, rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může žalobce jen ve lhůtě pro podání žaloby) žalobu doplnila. V doplnění žaloby¹ ze dne 1. 10. 2020 žalobkyně nově uvedla, že žalobkyně „dle současného zdravotního stavu nezvládá všech deset základních životních potřeb“. Konkrétně (v rozporu s tím, co akcentovala v žalobě ze dne 11. 2. 2020) zdůraznila, že nezvládá též základní životní potřebu orientace, neboť „je naprosto bezbranná a není schopna podat informaci ani o tom, kde bydlí, takže její orientace je nulová“. Znovu též zopakovala, že nezvládá základní životní potřebu mobilita („není schopna se postavit“, „chůze je nulová“), základní životní potřebu komunikace („těžko se vyjadřuje, zadržává s tím, že jí manžel a matka rozumí, ale často jen na základě jejích gest nikoli řeči“) a základní životní potřebu péče o zdraví (v rukou „neudrží ani prášky, které má předepsané“).
6. Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na závěrech obsažených v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, které je dle jeho názoru plně přezkoumatelné, věcně správné a zákonné, a navrhl, aby soud žalobu zamítl.
7. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) žalobou napadené rozhodnutí [přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.)] a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
8. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné osoby (§ 7 odst. 1 zákona o sociálních službách), přičemž stupně závislosti jsou rozděleny podle počtu základních

¹ K tomu je třeba uvést, že prostřednictvím „doplňování“ žaloby nelze „do věci přinášet nic zásadně nového ve smyslu dalších důvodů pro zrušení napadeného rozhodnutí. V opačném případě by totiž byl naopak na místě závěr, že se jedná o rozšíření o další žalobní bod“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2013, č. j. 7 As 10/2013-30). I kdyby žalobkyně tvrdila, že v žalobě uplatnila námitky jen v obecné rovině a zmíněným doplňujícím podáním je jen rozvedla a konkretizovala, tak by musela toto doplnění učinit ve zmíněné zákonné lhůtě (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Jak totiž výstižně konstatoval desátý senát Nejvyššího správního soudu, „uplatnění obecné žalobní námítky není otevřením bezedné nádoby možných pochybení správního orgánu, ze kterých žalobce může libovolně vytahovat další a další konkrétní námitky až do rozhodnutí soudu, ale pouze zastřešující typovou kvalifikaci konkrétních námitek, které nicméně žalobce musí uplatnit ve lhůtě pro podání žaloby“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2017, č. j. 10 Afs 100/2017-91, bod 21).

životních potřeb, jež daná osoba není schopna zvládat (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách). Základních životních potřeb, které jsou pro účely zjištění stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby posuzovány, je celkem deset: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost (§ 9 odst. 1 písm. a) až j) zákona o sociálních službách]. Obsah těchto základních životních potřeb je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.

9. Při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře (§ 25 odst. 3 zákona o sociálních službách). Skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek je povinen osvědčit žadatel o příspěvek na péči (§ 21 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách].
10. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Subjektivní vnímání zdravotních potíží posuzovanou osobou tedy nemůže být samo o sobě podkladem pro závěr o její neschopnosti zvládat určitou životní potřebu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 8 Ads 104/2015-34).
11. Schopnost žadatele o příspěvek na péči zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí, nikoliv mimo něj (§ 1 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů), a to při využívání běžně dostupných pomůcek (§ 9 odst. 5 zákona o sociálních službách; § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb.). Jelikož rozhodnutí správních orgánů závisí především na odborném lékařském posouzení, je rozsah soudního přezkumu v této věci, stejně jako v jiných věcech, kde rozhodnutí správního orgánu závisí převážně na posouzení zdravotního stavu účastníka řízení, limitovaný. Rozhodující přitom není subjektivní přesvědčení posuzovaného o nesprávnosti posudků, neboť jedině lékaři se specializací na posudkové lékařství disponují odbornou kompetencí ke stanovení posudkově významných zdravotních postižení a posouzení jejich dopadů na schopnosti zvládat výše uvedené základní životní potřeby v přijatelném standardu. Při svém rozhodování přitom lékaři vycházejí z výsledků funkčních vyšetření, nikoli ze subjektivních pocitů a stesků posuzovaného (srov. – mutatis mutandis – např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009 - 46). Současně platí, že pouze lékař z oboru posudkového lékařství² disponuje odbornou

²Posudkové lékařství je specializovaný atestační obor. Posuzovat zdravotní stav pro účely provádění sociálního zabezpečení mohou jen kvalifikovaní odborníci v daném oboru, kteří splňují kvalifikační předpoklady stanovené zákonem 95/2004 Sb. a vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 185/2009 Sb. Všichni lékaři jsou každoročně vzděláváni v rámci systému celoživotního vzdělávání. Posouzení zdravotního stavu pro jednotlivé systémy je rozdílné, posudková kritéria jsou stanovena právními předpisy. Zdravotní

kompetencí k posouzení zdravotního stavu žadatele a k zaujetí posudkových závěrů (srov. – mutatis mutandis - rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2012, č. j. 4 Ads 50/2012 – 22, či rozsudek téhož soudu ze dne 27. 8. 2020, č. j. 1 Ads 252/2019 – 30, bod 19).

12. Jak již bylo uvedeno v narativní části odůvodnění tohoto rozsudku, žalobou napadeným rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobkyně o změnu výše (resp. o zvýšení) příspěvku na péči. Žádost žalobkyně odůvodnila tím, že došlo „ke zhoršení zdravotního stavu“. Lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Pardubice a posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí dospěli k závěru, že zdravotní stav žalobkyně se závažně nezhoršil a žalobkyně není nadále schopna zvládat „pouze“ šest základních životních potřeb (mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, osobní aktivity, péče o domácnost), a proto správní orgány žádost žalobkyně o změnu výše příspěvku zamítly.
13. Z výše uvedeného je zřejmé, že není pravdivé tvrzení žalobkyně, že jí žalobou napadeným rozhodnutím byly „dávky sníženy“. Žalobou napadeným rozhodnutím byla pouze zamítnuta žádost o jejich zvýšení. Taktéž není pravda, že by důvodem rozhodnutí byla skutečnost, že žalobkyně „porodila dvě děti“. Ani jeden ze správních orgánů tuto skutečnost neakcentoval a nic z ní nevyvozoval. Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je zcela zřejmé, že žádost žalobkyně byla zamítnuta proto, že u ní nedošlo k závažnému zhoršení zdravotního stavu a k pozbytí schopností zvládat další základní životní potřeby. Nebylo tedy nutno v odůvodnění rozhodnutí uvádět, „v čem se zdravotní stav žalobkyně zlepšil“, jak se mylně žalobkyně domnívá. Byla to naopak žalobkyně, kdo měl jednoznačně uvést, jak konkrétně se její zdravotní stav zhoršil, přičemž svá tvrzení měla alespoň osvědčit (např. aktuálními zprávami od poskytovatelů zdravotních služeb).³

postižení, které splňuje zdravotní podmínku pro přiznání jedné dávky, nemusí odpovídat přiznání dávky jiné.

³Jak již bylo uvedeno výše, skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek je povinen osvědčit žadatel o příspěvek na péči [§ 21 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách]. Při posuzování stupně závislosti osoby pak okresní správa sociálního zabezpečení vychází ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře (§ 25 odst. 3 zákona o sociálních službách). Taktéž Nejvyšší správní soud setrval v odůvodnění svých rozhodnutí opakuje, že si je vědom toho, že podle § 3 správního řádu jsou správní orgány povinny zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jejich úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu. Za tímto účelem opatřují správní orgány podklady pro vydání rozhodnutí (§ 50 správního řádu). To ovšem žadatele v řízení o žádosti nezbavuje břemene tvrzení a důkazního břemene, tedy povinnosti označit důkazy na podporu svých tvrzení (§ 52 správního řádu), mají-li z nich správní orgány vycházet (srov. např. rozsudky ze dne 8. 3. 2018, č. j. 10 Azs 334/2017 – 38, bod 30, ze dne 8. 11. 2018, č. j. 9 Azs 344/2018 – 37, bod 17, ze dne 17. 10. 2018, č. j. 5 Azs 251/2017 – 34, bod 27, ze dne 19. 4. 2018, č. j. 5 Azs 350/2017 – 41, bod 18, či rozsudek ze dne 22. 12. 2016, č. j. 5 Azs 133/2016 – 38). Důkazní břemeno v řízení vedeném na základě žádosti tedy leží primárně na žadateli, nikoliv na správním orgánu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2020, č. j. 7 Azs 192/2019 – 28, bod 22, ze dne 14. 3. 2019, č. j. 7 Azs 554/2018 – 31, bod 19, a judikaturu tam citovanou, či rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2020, č. j. 1 Azs 511/2019 – 38, bod 27, a ze dne 6. 11. 2019, č. j. 7 Azs 345/2019 – 22, bod 16). Např. v odůvodnění rozsudku ze dne 15. 11. 2017, č. j. 8 Azs 111/2017 – 36 (bod 16), Nejvyšší správní soud uvedl: „Stěžovatel ani při dalším procesním postupu nedbal povinnosti označit na podporu svých tvrzení důkazy, resp. důkazní

Nic z toho však žalobkyně v řízení před správními orgány neučinila. I v řízení před soudem pouze obecně tvrdila, že „se její zdravotní stav zhoršil“, toto „zhoršení“ však nijak blíže nepopsala, přičemž tak neučinila ani na přímou výzvu soudu při jednání dne 7. 10. 2020 (listy číslo 108 až 111 soudního spisu). Konkrétně zástupkyně žalobkyně při soudním jednání uvedla, že na dotaz soudu nedokáže odpovědět a žalobkyně samotné se dotázat nemůže, neboť „žalobkyně nemluví“. Soud se tedy s dotazem obrátil přímo na žalobkyni, která okamžitě, plynule a srozumitelně odpověděla tak, že v minulosti zvládala základní životní potřeby komunikace a výkon fyziologické potřeby (viz záznamy ze sociálního šetření ze dne 23. 4. 2014, 28. 3. 2017 a 14. 1. 2019), v roce 2020 však již tyto potřeby nezvládá. Konkrétní negativní změny svého zdravotního stavu však opět nepopsala. Žalobkyně pouze soudu předložila dvě lékařské zprávy (zprávu ortopeda D. K. ze dne 19. 6. 2020 a zprávu neurologa P. B. ze dne 31. 8. 2020). Prostřednictvím těchto listin však žalobkyně nemůže do řízení vnášet žádné nové skutečnosti (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12, bod 29), nadto tyto lékařské zprávy byly vyhotoveny až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí (viz § 75 odst. 1 s. ř. s.). Pouze pro úplnost však soud dodává, že v těchto lékařských zprávách zhoršení zdravotního stavu žalobkyně popsáno nebylo. Naopak. Ortoped D. K. ve zprávě ze dne 19. 6. 2020 (list číslo 114 soudního spisu) uvedl, že žalobkyně „o berlích ujde asi 500 m“, ačkoliv žalobkyně v doplnění žaloby ze dne 1. 10. 2020 tvrdí, že „není schopna se postavit“ a že „chůze je nulová“. Obdobně neurolog P. B. (list číslo 115 soudního spisu) uvádí „centr. nálezy beze změn“, „medikace pravidelná není“. V anamnéze pouze zmiňuje „chvilkové vertigo vleže“ (nepravidelně poslední měsíc). Vyjádření ošetřujícího lékaře J. S. (list číslo 102 soudního

prostředky. V doplnění odvolání sice uvedl, že mu byl umožněn náhradní termín státní zkoušky a že k ukončení studia fakticky nedošlo, potvrzení o studiu mu však do úspěšného složení zkoušky nemůže být vydáno, tato svá tvrzení ale opět nijak důkazně nepodložil. Stav svého studia (umožnění náhradního termínu státní zkoušky) přitom mohl prokázat např. listinou nebo svědeckou výpovědí. Stěžovatel namísto toho na svou povinnost označit důkazy rezignoval a až v soudním řízení namítl, že se správní orgány měly Univerzity Karlovy dotázat na stav jeho studia. Takový postup považuje Nejvyšší správní soud za rozporný s povinnostmi účastníka správního řízení, a to tím spíše, že se jednalo o správní řízení zahájené na žádost. Předložení důkazních prostředků, kterými mohlo být prokázáno trvání stěžovatelova studia, bylo ve výlučném zájmu stěžovatele. Byl to stěžovatel, kdo měl být procesně aktivní a správním orgánům nejen tvrdit, ale také prokázat, že stále studuje. Pro uvedené není kasační námitka důvodná.“ Obdobně v odůvodnění rozsudku ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 Azs 12/2015-38, Nejvyšší správní soud uvedl: „Řízení zahajovaná na návrh, tedy i řízení o žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu, nejsou ovládána zásadou vyšetřovací a koncentrace řízení je v nich namístě. Je zejména v zájmu žadatele (zde stěžovatele), aby shromáždil a správnímu orgánu předložil všechny potřebné podklady. Pokud tak stěžovatel neučinil, je současná situace důsledkem pouze jeho nečinnosti.“ Taktéž řízení před správními soudy je ovládáno zásadou projednací a nikoliv vyšetřovací (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2010, č. j. 1 As 100/2009-129, či rozsudky téhož soudu ze dne 24. 10. 2013, č. j. 5 Afs 46/2013 – 28, a ze dne 5. 3. 2015, č. j. 7 As 279/2014 – 23), tzn., že skutkový stav je zjišťován v rozsahu účastníky tvrzeném a pomocí důkazů účastníky označených (přičemž platí, že každý z účastníků prokazuje ty skutečnosti, ze kterých vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky). Současně platí, že „důkazní návrh, který procesní strana zatížená důkazním břemenem činí, slouží k prokázání pravdivosti určité tvrzené skutečnosti, a nikoliv k uvádění nových skutečností do řízení, či k upřesnění a konkretizaci typových, pašálních a nekonkrétních tvrzení“ (nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12, bod 29).

spisu) není lékařskou zprávou (nálezem). Navíc ošetřující lékař v něm potvrzuje závěry posudkových lékařů, že žalobkyně není schopna zvládnout výše uvedených 6 základních životních potřeb, pouze dodal, že „z velmi podobných důvodů jako tělesnou hygienu ale (žalobkyně) není schopna uspokojivě zvládnout ani fyziologickou potřebu“. J. S. se tak vyjadřuje k otázkám, k nimž není vůbec oprávněn se vyjadřovat, neboť to může činit pouze posudkový lékař (viz bod 11) na základě podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách (ošetřující lékař neměl k dispozici záznam ze sociálního šetření). To ostatně již v minulosti opakovaně konstatoval i Nejvyšší správní soud. Např. v odůvodnění rozsudku ze dne 27. 8. 2020, č. j. 1 Ads 252/2019 – 30 (bod 19), se Nejvyšší správní soud ztotožnil se závěrem krajského soudu, že „ošetřující lékař bez atestace z posudkového lékařství není oprávněn činit posudkové závěry“. Čestné prohlášení rodičů žalobkyně (list číslo 113 soudního spisu) nelze připustit jako důkaz, neboť to zákon zakazuje (§ 53 odst. 5 správního řádu), nadto skutečnosti, které měli být čestným prohlášením prokázány, byly již spolehlivě prokázány záznamem ze sociálního šetření ze dne 14. 1. 2019 (u něhož byla matka žalobkyně přítomna). Listina označená jako „rozpis“, v níž jsou uvedeny částky, které žalobkyni nebyly vyplaceny v důsledku žalobou napadeného rozhodnutí, není způsobilá prokázat obecné tvrzení žalobkyně o zhoršení jejího zdravotního stavu od posledního rozhodnutí žalovaného (23. 2. 2018), stejně jako blíže neurčené a nejméně 12 let staré zprávy z FN Motol, které si dle žalobkyně měl soud vyžádat (žalobkyně ostatně ani neuzvedla, co by těmito zprávami mělo být prokázáno). Na provedení jiných důkazů žalobkyně netrvala (list číslo 111 soudního spisu).⁴

14. Lze tedy uzavřít, že paušální tvrzení o relevantním zhoršení jejího zdravotního stavu žalobkyně neprokázala.
15. Obdobně další tvrzení žalobkyně o nezvládnutí základních životních potřeb komunikace („není schopna řádné komunikace“), výkon fyziologické potřeby (není schopna sama provést očistu po vykonání potřeby) a péče o zdraví (sama si nevezme léky) odporují obsahu správního spisu.
16. K základní životní potřebě komunikace je třeba uvést, že žalobkyně dosud nikdy zvládnutí této základní potřeby nezpochybňovala a nečinila tak ani v průběhu řízení, z něhož vzešla žalobou napadené rozhodnutí. Závěry správních orgánů pak mají oporu v záznamech ze sociálního šetření. Např. již v záznamu ze sociálního šetření ze dne 23. 4.

⁴ Rozhodně je přitom nutno odmítnout požadavek některých účastníků (zástupců účastníků), aby soud nejprve provedl všechny v úvahu přicházející důkazy s tím, že teprve na základě výsledků dokazování žalobce svá tvrzení doplní. Takový postup by stíral rozdíl mezi skutkovými tvrzeními stran a skutkovými zjištěními, která soud činí z provedených důkazů, zcela nepřipustným způsobem by přenášel aktivitu a odpovědnost příslušející účastníkům řízení na soud a byl by též v rozporu se základními zásadami sporného řízení, kterým je i řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Ostatně i Ústavní soud v nálezu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12, jasně uvedl (bod 29), že „nelze směšovat skutková tvrzení, která procesní strana činí, s prokazováním jejich pravdivosti. Prvořadým v civilním sporném řízení je vždy skutkové tvrzení, a to tvrzení určité a konkrétní. Důkazní návrh, který procesní strana zatížená důkazním břemenem činí, slouží k prokázání pravdivosti určité tvrzené skutečnosti, a nikoliv k uvádění nových skutečností do řízení, či k upřesnění a konkretizaci typových, paušálních a nekonkrétních tvrzení“.

2014 bylo uvedeno, že pokud jde o komunikaci, pak „*zde je vše v pořádku*“. Na tom se nic nezměnilo ani v průběhu následných sociálních šetření (viz záznamy ze sociálního šetření ze dne 28. 3. 2017 a ze dne 14. 1. 2019). Ačkoliv se v průběhu jednání před soudem (7. 10. 2020) zástupkyně žalobkyně snažila soud přesvědčit, že „*žalobkyně nemluví*“ (rodiče žalobkyně ve svém „*čestném prohlášení*“ zase uváděli, že se žalobkyně „*velice špatně vyjadřuje*“), soud se s tímto tvrzením nespokojil a obrátil se při jednání přímo na žalobkyni a položil ji řadu otázek. Žalobkyně na všechny otázky odpověděla přiléhavě, souvisle a srozumitelně, a to vzdor tomu, že měla na ústech roušku. Není tedy pravda, že žalobkyně „*zadrhává*“ a že jí je rozumět „*často jen na základě jejich gest*“, jak je uvedeno v doplnění žaloby ze dne 1. 10. 2020. Žalobkyně byla též plně orientována osobou, časem i místem, vyjadřovala se nejen v rozsahu běžné slovní zásoby, ale užívala též cizí slova – např. při označování odborností lékařů. Současně uvedla, že používá počítač a „*s doktory komunikuje prostřednictvím e-mailu*“. Pokud žalobkyně píše pomalu, neznamená to, že danou potřebu nezvládá v přijatelném standardu, zvláště když je obecně známo, že telefon i počítač je možno ovládat hlasem (srov. shodně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2015, č. j. 3 Ads 69/2014-50). Po jednání soudu pak žalobkyně podepsala protokol o jednání. Ze všech výše uvedených důvodů soud nemá důvod pochybovat o správnosti závěrů žalovaného, že žalobkyně základní životní potřebu komunikace v přijatelném standardu zvládá.

17. Pokud jde o orientaci, pak žalobkyně v žalobě výslovně uvedla, že tu potřebu zvládá. Toto své tvrzení sice v doplnění žaloby ze dne 1. 10. 2020 popřela, když uvedla, že „*její orientace je nulová*“ a tuto základní životní potřebu nezvládá, nicméně soud se touto námitkou nemusel zabývat, neboť byla uplatněna až po uplynutí lhůty pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). I kdyby se však touto námitkou zabývat mohl, dospěl by ke stejným závěrům jako ve vztahu k základní životní potřebě komunikace. I v případě orientace totiž svépřávná žalobkyně, která vidí, slyší (pouze šilhá) a je plně orientovaná osobou, místem i časem, dosud nikdy zvládnutí této základní potřeby nezpochybňovala a nečinila tak ani v průběhu řízení, z něhož vzešlo žalobou napadené rozhodnutí. Závěry správních orgánů pak mají oporu v záznamech o sociálním šetření (viz záznamy ze dne ze dne 23. 4. 2014, ze dne 28. 3. 2017 a ze dne 14. 1. 2019) a žalobkyně nepředložila žádnou lékařskou zprávu, z níž by bylo patrné, že se její zdravotní stav závažně zhoršil, jak správně konstatovaly správní orgány.
18. Jde-li o základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby, pak je třeba nejprve připomenout, že schopnost samostatného přesunu na WC není součástí životní potřeby výkon fyziologické potřeby, ale je posuzována v rámci životní potřeby mobilita, stejně jako schopnost manipulace s oděvem před použitím WC je posuzována v rámci životní potřeby oblékání a obouvání. Správní orgány nezvládnutí těchto životních potřeb nezpochybnil, a proto není nutno se zmínkami žalobkyně v žalobě o nutnosti asistence při přesunu na WC (žalobkyně má bezbariérovou koupelnu vybavenou plošinou a WC s madly; dům, v němž žalobkyně bydlí, je též bezbariérový; žalobkyně má mechanický i elektrický vozík) zabývat. Pokud jde o tvrzení žalobkyně, že nezvládá očistu po výkonu potřeby a že „*nezvládne si sama zavést hygienické pomůcky při menstruaci*“, pak soud uvádí, že žalobkyně v průběhu sociálních šetření nikdy netvrdila, že uvedené činnosti nezvládá. Např. v záznamu ze sociálního šetření ze dne 28. 3. 2017 a ze dne 14. 1. 2019 je jasně

uvedeno, že očištění po výkonu potřeby žalobkyně zvládá sama. V záznamu ze sociálního šetření ze dne 14. 1. 2019 je pak navíc uvedeno i to, že „žadatelka sdělila, že používá slipové vložky“ a že „si vložky zvládá vyměňovat sama“. Při soudním jednání dne 7. 10. 2020 žalobkyně výsledky sociálního šetření z roku 2014 a 2017 nezpochybnila. Pokud jde o sociální šetření z 14. 1. 2019, pak potvrdila, že i tento záznam byl pořízen korektně, žalobkyně skutečně uvedla, že vložky si zvládá vyměňovat sama a očištění po výkonu potřeby zvládá sama, nicméně to uvedla údajně proto, že se „cítila ponížene“. Proto se odvolala. K tomu soud uvádí, že v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí žalobkyně o hygienických potřebách a jejich výměně nic neuvedla a skutkové zjištění správních orgánů, že si vložky zvládne vyměnit sama, nezpochybnila. Pouze se zmínila o tom, že „nezvládá dobře očištění po velké potřebě“. Žalobkyně však neuvedla, k jaké zásadní změně v jejím zdravotním stavu došlo ve srovnání s obdobím, kdy nezpochybňovala závěr správních orgánů, že tuto aktivitu zvládá. Soud proto její tvrzení o nezvládnutí zmíněné aktivity hodnotí jako nevěrohodné. Nadto Nejvyšší správní soud v minulosti již akceptoval závěry žalovaného, dle kterého k neschopnosti zvládat základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby dochází až při anatomické nebo funkční ztrátě úchopové schopnosti obou rukou (srov. rozsudek ze dne 19. 7. 2018, č. j. 9 Ads 274/2017 – 31, bod 31). Žalobkyně má ovšem obě ruce a funkční ztráta úchopových schopností obou rukou nebyla tvrzena, natož doložena. Správním orgánům i soudu byly dokonce předloženy lékařské zprávy ortopeda (D. K.), dle kterých žalobkyně ujde o berlích cca 500 metrů. I v podrobném záznamu ze sociálního šetření ze dne 14. 1. 2019 je uvedeno, že žalobkyně v průběhu sociálního šetření pila ze skleničky, kterou držela pravou rukou, že je schopna urovnat věci nebo utřít prach apod., a proto zde není důvod, aby výše zmíněné dvě aktivity v přiměřeném standardu žalobkyně nezvládala sama alespoň pravou rukou (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2018, č. j. 9 Ads 274/2017 – 31, bod 31).

19. Ve vztahu k základní životní potřebě péče o zdraví žalobkyně v žalobě pouze namítla, že si není schopna „sama vzít léky“. Tato námitka je poněkud kuriózní, neboť žalobkyně dosud při všech sociálních šetřeních uvedla, že žádné léky trvale neužívá. Opak žalobkyně neprokázala ani v řízení před soudem (nebylo ani doloženo, že by žalobkyně měla stanovena jiná pravidelná léčebná či ošetrovatelská opatření). Tvrzenou neschopnost nadávkovat si léky, které pravidelně neužívá, nelze považovat za okolnost vedoucí k uznání základní životní potřeby péče o zdraví jako nezvládnuté. I kdyby však žalobkyně (která je plně orientována osobou, místem i časem, není nevidomá, netrpí psychickým onemocněním a je schopna prokazatelně dle výsledků sociálního šetření v ruce udržet skleničku či utřít prach) nějaké léky skutečně trvale užívala, nepochybně by byla schopna si je „sama vzít“, byť např. s pomocí dávkovače (skutečnost, že pečující osoba chystá léky do dávkovače, sama o sobě o nezvládnutí této životní potřeby nesvědčí – srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2018, č. j. 9 Ads 274/2017 – 31, bod 32). Pouze pro úplnost soud dodává, že ani v odvolání proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně žalobkyně netvrdila, že by užívala nějaké léky, pouze zdůrazňovala, že jí na kontroly vozí manžel autem a že chodí na rehabilitace dolních končetin (při jednání dne 7. 10. 2020 žalobkyně upřesnila, že se jedná o 10 hodin jednou za 6 měsíců, což koresponduje s poukazem na rehabilitaci založeným ve správním spise). To, že se žalobkyně k rehabilitaci či k lékaři sama nedopraví, je však zohledněno při posuzování zvládnutí

základní životní potřeby mobilita. Pokud jde o rehabilitaci, pak posudková komise uvedla, že občasnou rehabilitaci nelze považovat za každodenní pomoc. Žalobkyně správnost tohoto závěru v žalobě nezpochybnila a soud nemá důvod jej korigovat.

20. K námitce žalobkyně, že „*nebyla k žádnému jednání osobně přizvána*“ soud uvádí, že podle soudní praxe není osobní vyšetření posuzované osoby posudkovou komisí zákonnou podmínkou, přítomnost žalobkyně u jednání posudkové komise by mohla mít význam pouze jako orientační či doplňkové vyšetření zdravotního stavu žalobkyně (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2014, č. j. 3 Ads 86/2013 – 29). Pokud však žalobkyně trvala na své osobní přítomnosti, měla to posudkové komisi (popř. lékaři příslušné okresní správy sociálního zabezpečení) sdělit (o tomto právu byla ostatně žalobkyně hned na počátku řízení poučena - viz poučení o právech a povinnostech žadatele o příspěvek na péči, které žalobkyně též vlastnoručně podepsala). Žalobkyně však na osobní účasti u jednání posudkové komise netrvala, byť byla o jednání posudkové komise s předstihem informována. Navíc žalobkyně neuvedla, co pro věc významného mělo být jejím vyšetřením posudkovou komisí zjištěno. Za těchto okolností nelze její neúčast na jednání komise hodnotit jako vadu, zvláště když žalobkyně měla možnost se vyjádřit ke všem podkladům pro vydání rozhodnutí (tedy i k závěrům posudkové komise).
21. Jako důvodnou nelze vyhodnotit ani obecnou námitku, že sociální šetření nebylo provedeno řádně. Naopak, zápis ze sociálního šetření ze dne 14. 1. 2019 je mimořádně podrobný (4 strany textu) a jsou v něm uvedeny všechny podstatné skutečnosti (žalobkyně byla dotazována na všechny relevantní aktivity).
22. Lze tedy uzavřít, že základní žalobní námitky nebyly důvodné, a proto soud žalobu zamítl [§ 78 odst. 7 s. ř. s.; výrok I]. Žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení nenáleží (§ 60 odst. 2 s. ř. s.), a proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).
23. Soud ustanovil žalobkyni zástupkyni z řad advokátů. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v § 35 odst. 2 s. ř. s. hradí stát. Soud proto rozhodl, že se ustanovené zástupkyni žalobkyně přiznává
 - a) odměna advokáta za 4 úkony právní služby [první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení,⁵ doplnění žaloby ze dne 1. 10. 2020; další porada s klientem přesahující jednu hodinu, účast na jednání před soudem dne 7. 10. 2020] dle § 7 bodu 3. ve spojení s § 9 odst. 2 vyhl. č. 177/1996 Sb. ve výši 4.000 Kč (4 x 1.000 Kč),
 - b) paušální náhrada hotových výdajů advokáta (dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.) spojených se čtyřmi úkony právní služby (4 x 300 Kč).

⁵ Jelikož vyhl. č. 177/1996 Sb. v § 11 odst. 1 písm. b) za úkon právní služby považuje první poradu s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je v případě, kdy je klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem, nutno prokázat skutečnost, že k první poradě s klientem s převzetím a přípravou spojené skutečně došlo (srov. shodně např. usnesení Ústavního soudu ve věcech sp. zn. III. ÚS 2612/07, II. ÚS 906/08, IV. ÚS 2746/18, IV. ÚS 22/19 nebo sp. zn. I.ÚS 867/20).

24. Odměnu ani paušální náhradu hotových výdajů není nutno navyšovat o daň z přidané hodnoty (21 %), neboť ustanovená zástupkyně není plátkyní této daně (§ 57 odst. 2 s. ř. s. a contrario). Částka 5.200 Kč bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Hradci Králové do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení:

Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci.

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 14. října 2020

Jan Dvořák v.r.
předseda senátu